

FEATURES OF TRAINING SPECIALISTS IN NATURAL SCIENCES

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-385-9-12>

PRACTICE AS AN ESSENTIAL COMPONENT OF PREPARATION FOR FUTURE TEACHERS IN THE NATURAL EDUCATION FIELD TO PROFESSIONAL ACTIVITY

ПРАКТИКА ЯК ВАЖЛИВИЙ КОМПОНЕНТ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Truskavetska I. Ya.

*Doctoral Candidate,
Associate Professor at the Department
of Natural Sciences
and teaching methods
Hryhorii Skovoroda University
in Pereiaslav
Pereiaslav, Kyiv region, Ukraine*

Трускавецька І. Я.

*докторантка,
доцент кафедри природничих
дисциплін і методики навчання
Університет Григорія Сковороди
в Переяславі
м. Переяслав, Київська область,
Україна*

Наша країна переживає складні випробування, а зміни, які відбуваються у суспільстві, зокрема реформа вищої освіти, породжують нові питання щодо професійної підготовки майбутніх учителів, які відповідають сучасним вимогам суспільства. Це створює необхідність удосконалення вищої педагогічної освіти загалом, і природничої зокрема. Процес оптимізації та модернізації освіти обумовлюється низкою державних документів: «Професійний стандарт вчителя початкових класів, вчителя закладу загальної середньої освіти і вчителя з початкової освіти», Закон «Про освіту (2017)», Закон «Про повну загальну середню освіту», «Концепція Нової української школи» тощо.

Професійний стандарт вчителя спрямований на діяльнісний підхід до підготовки майбутніх учителів, де основний акцент робиться на практичну складову. Практика розглядається, як важливий елемент навчання, що становить основу освітнього процесу для здобувачів вищої освіти з метою готовності їх до професійної діяльності в ЗЗСО [2, с. 34].

Ключове значення у формулюваннях стандарту професійного вчителя щодо практик полягає не у розподілі її на навчальну та виробничу, а в розкритті сутності типів цих практик: навчальна –

практика з отримання первинних професійних умінь та навичок, допомагає студентам перейти від теоретичного навчання до виконання професійних завдань. Головною метою навчальної практики у процесі підготовки майбутніх учителів природничої освітньої галузі до професійної діяльності є ознайомлення їх із особливостями професії та набуття ними початкових професійних навичок. Базами проходження зазначених практик є наукові установи, Ботанічні сади, природничі музеї, польові умови тощо. Виробнича практика – спрямована на формування професійних умінь і навичок, набуття професійного досвіду в ЗЗСО. Основою виробничої (педагогічної) практики є активна участь здобувачів вищої освіти в ЗЗСО, що сприяє розвитку їхніх професійних і особистісних якостей. Під час педагогічної практики створюються умови, які максимально відтворюють реальні умови самостійної професійної діяльності в закладах загальної середньої освіти [2, с. 56].

Кафедра природничих дисциплін і методики навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі приділяє велику увагу підготовці майбутніх учителів природничої освітньої галузі до професійної діяльності, шляхом організації і проведення навчальних, навчально-польових, виробничих практик, а також інтеграції навчальної і педагогічної практик із фаховими дисциплінами «Методика навчання біології», «Інтерактивні методи навчання біології в базовій школі», виконання курсових робіт тощо.

Для прикладу, навчально-польова практика з зоології безхребетних і хребетних проходить у літній період у польових умовах із виїздом в урочище Бучак на правобережжі Канівського водосховища в межах Черкаської області та в околицях Переяслава. Студенти упродовж двох тижнів живуть у наметовому містечку, вивчають фауну даної місцевості, проводять фенологічні спостереження за розвитком тварин, навчаються розпізнавати птахів за їхніми голосами, монтувати ентомологічні колекції тощо. Не можна не відмітити й те, що практика проходить на високому професійному рівні, адже до організації і проведення навчально-польової практики відповідно до укладеної угоди про співпрацю, долучаються наукові співробітники, провідні спеціалісти Інституту зоології ім. І. Шмальгаузена, які проводять із практикантами цікаві експедиції у природу [3, с. 120].

Навчально-польова практика з ботаніки проходить в околицях Переяслава (місцем проведення практики є лісові угіддя заказника «Діброва», НПП «Білоозерський», заплавні луки вздовж р. Трубіж, Альта, Карань, Дніпро, степовий схил біля музею Народної архітектури та побуту Середньої Наддніпрянщини, урочище «Куряче горло» на яких проводяться багаторічні дослідження). Під час практики студенти навчаються виділяти екологічні групи рослин; розрізняти представників

різних таксономічних категорій у природі; робити фітоценотичні та геоботанічні описи рослинності своєї місцевості; розробляти перспективні шляхи збереження рідкісних видів тощо.

Не менш вражаючою є практика з генетики, яка організовується на базі Інституту розведення і генетики тварин імені М. В. Зубця у Чубинському. В Інституті функціонує Банк генетичних ресурсів тварин із філіями в регіонах України, який віднесений до наукових об'єктів, що становлять національне надбання.

Слід зазначити, що ми дотримуємося думки тих дослідників [1], які вважають, що в умовах швидкої зміни характеру праці та її зростаючої інтелектуалізації у ногу з часом може йти лише той, хто володіє фундаментальними знаннями, гнучким мисленням, стратегіями самоосвіти тощо. Тому особливої актуальності набуває не тільки посилення практико-орієнтованої підготовки майбутніх учителів природничої освітньої галузі, а й підвищення якості їхньої теоретичної підготовки. Для прикладу, при викладанні навчальної дисципліни «Методика навчання біології» дотримується наступність практико-орієнтованих завдань спрямованих на адаптацію майбутнього вчителя біології до професійної діяльності в закладах загальної середньої освіти в процесі проходження виробничої (педагогічної) практики.

Під час практики майбутні фахівці відвідують та аналізують уроки проведені вчителем біології, розробляють конспекти уроків, дидактичні матеріали, проводять пробні та залікові уроки з використанням інноваційних педагогічних технологій; позаурочні роботи з біології (робота з відстаючими, обдарованими учнями тощо), організація позакласного заходу з біології; оформлення звітної документації і завершується захистом на підсумковій конференції, яку призначає завідувач кафедри та факультетський керівник із виробничих питань.

Отже, навчальні, навчально-виробничі практики є одними з визначальних компонентів готовності майбутніх учителів природничої освітньої галузі до професійної діяльності в ЗЗСО, адже практиканти мають змогу в польових умовах досліджувати регіональну фауну та флору, а також на базі ЗЗСО вперше відчуті себе в ролі вчителя, пройти страх і переживання і врешті, отримати неймовірні відчуття задоволення від того, що все вдалося.

Література:

1. Даниленко Л.І. Теорія і практика інноваційної діяльності в загальній середній школі. *Управління освітою*. 2001. № 3. С. 18-24.
2. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. К. 2004. 361 с.

3. Трускавецька І.Я., Шапран Ю.П. Формування готовності майбутніх учителів біології до професійної діяльності в процесі проведення навчально-польової практики з зоології безхребетних. *Перспективи та інновації науки*. (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»). Вип. 3(8). 2022. С. 119–130.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-385-9-13>

**CONTROL OF STUDENTS' KNOWLEDGE WITHIN
THE SCOPE OF TEACHING ENVIRONMENTAL DISCIPLINES
IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS**

**КОНТРОЛЬ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ В МЕЖАХ ВИКЛАДАННЯ
ЕКОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ЗВО**

Shelmuk M. A.

*Student at the Department of Ecology
and Geography,
Zhytomyr Ivan Franko State University
Zhytomyr, Ukraine*

Шельмук М. А.

*студентка кафедри екології
та географії,
Житомирський державний
університет імені Івана Франка
м. Житомир, Україна*

Harbar D. A.

*Candidate of Biological Sciences,
Associate Professor at the Department
of Zoology, Biological Monitoring
and Nature Protection,
Zhytomyr Ivan Franko State University
Zhytomyr, Ukraine*

Гарбар Д. А.

*кандидат біологічних наук,
доцент кафедри зоології,
біологічного моніторингу
та охорони природи,
Житомирський державний
університет імені Івана Франка
м. Житомир, Україна*

Одним із найважливіших аспектів навчання у вищому навчальному закладі є контроль знань студентів. Контроль знань – це процес оцінки рівня знань студентів, який дозволяє викладачам оцінити, наскільки добре студенти опанували матеріал, що пропонується до засвоєння. Існує безліч форм та методів контролю знань студентів. Кожен з них має свої переваги та недоліки, і вибір конкретного методу залежить від цілей та завдань навчання.

Одним із найефективніших видів контролю знань студентів у міжнародній практиці є система безперервного контролю. Ця система передбачає регулярне тестування студентів протягом всього курсу